

Fjärde roten, tomt 7

Kvarteret Perukmakaren

Sextonde roten 1637–57

Drottninggatan 53 (södra sidan Östra Hamnen – Östra vallen) 4.7 & 4.8

Åttonde roten 1657–70

Joen (Jonas) Persson skräddare d.ä. R16 4.7

1637–39, 1643–50, 1652–55: 2 mtl, Jon Persson skrädder 1656: 1.20, 1657–26 (VIII), 1657h: 1, 1658: 3 (se ovan RM Jon Persson), 1659–63: 1

Jöns Olofsson smed (hos Jon skräddare) R16

1647, 1649–50: 2 mtl

En yngre Jon Persson skräddare omtalas 1674–81 på norra sidan av denna del av Drottninggatan. Joen Persson d.ä. bodde 1637–55 i sextonde roten. Han anklagades den 4.2.1648 i kämnärsrätten för att han bytt otidiga ord med *Thomas Hunter skräddare*. Hans änka *Ingrid Bengtsdotter* (1666–71) krävdes 15.3.1665 i underrätten på kläder, som en *Arvid Svenssons* avlidna hustru hade lämnat till henne att förfärdiga.

Hans Brockman 1662–63: 1 4.7

Lars Båtsman (1671–74)

Krigskontributionslängden för 1675 har det lakoniska konstaterandet beträffande Lars Båtsman: ”Borta”.

Nils Coopverdiebåtsman 1674

Amund Olofsson

1673–74, änkan 1675

17.3.1673 lagbjöds tredje gången den gård Amund Olofsson hade köpt av Joen Pederssons efterleverska. Vid överrätten den 10.4.1673 begärde Amund Olofsson att få fastebrev på den gård, som han hade köpt av sin svärmoder Ingrid Bengtsdotter. Den 1 mars s.å. omtalas, att Ingegerd Bengtsdotter hade sålt gård på Drottninggatan ”med så mycket fastspikat är och med skåp och stolar” för 175 rdr. Vittnen var *Nils Olofsson Pihl*, *Hans Brockman* och Amund Olofssons granne *Lars Carlsson*, som icke hade några planer på att utnyttja sin naborätt. Sedan bördemannen i Stockholm *arkliemästaren Mårten Mårtensson* förklarar sig vara nöjd med svärmoderns gårdsförsäljning fick Amund Olofsson fastebrev den 2.6.1673. En vecka tidigare hade han enligt registraturet klagat över att svärmodern visserligen hade sålt gården men inte hade avträtt den.

Bara en månad senare – den 5 juli – hette det i överrätten, att avlidne Amund Olofsson den 29.6.1673 hade av *Hans Olofsson* erhållit caution för ett lån av 100 rdr för gårdsköpet. Den 17.1.1676 erhöll Hans Olofsson lagbjudning på Amund Olofssons änkas gård. Kreditorerna sålde gården för 190 rdr till

Anders Gudmundsson Bötter

som lagbjöd framlidne Amund Olufssons hus och gård den 14.5.1677. Han fick 4.7.1677 böta 3 mark för lånad han givit *Lars Carlssons* piga *Margareta Esbjörnsdotter*.

Vid kämnärsrätten den 25.11.1687 krävde han *gesällen Anders Svensson*.

Den 6.3.1684 lånade bötkaren och borgaren Anders Gudmundsson av sal. *Johan von Savelands* arvingar (genom *Vincent Beckman* och *Volrath Tham*) 75 rdr courant till 8%. Han pantsatte då "mein eigen wohnhaus undt grund, belegen in der Drottninggasse" (undertecknas *Jacob Gunther Als* gehey Anders Gudmundsson Bödker).

Det omtalas i årshandlingarna 12.7.1705 (EIIa:17) att

Claes Nilsson Helsing

den 25.2.1691 hade köpt en tredjedel i åldermannen för tunnbindaren Mäster Anders Gudmundsson Bötters gård och för detta erlagt 180 rdr courant. Omkring 1695 gjorde Claes en resa till Portugal. Under hans frånvaro betalade Anders Gudmundsson utan Clas tillstånd dennes skuld på 15 rdr till *handelsmannen Jöns Lind*. Sedan lade han beslag på Claes Nilssons kök, som hade kostat denne 70 rdr. Vid Claes hemkomst hade Anders Gudmundsson låtit tillspika köksdörren och sade att köket hörde honom till. Efter dyrbar process återfick Claes Helsing köket (Redan 29.3.1688 omtalas Claes Nilsson båtsman i process med *Gunilla Håkansdotter*).

Claes Nilsson Helsing pantsatte 1696 "sitt" hus på Holländaregatan mellan Peder Carlsson i öster och Sven Olofsson Lake i väster. Hans del i äganderätten avspeglas också i tomtöreslängden 1696, vilken som ägare upptar "Claes båtsman" med tillägget "i dito Anders bötter". Men 1699–1700 står Anders Gudmundsson ånyo som ägare, därefter styvsonen *befallningsman Lars Borgström*.

Den 4.7.1704 lagbjöd *hospitalsföreståndaren Sebastian Tham* båtsman Claes Helsing's gård på Drottninggatan. Den 29.8.1704 värderades för hospitalets räkning Claes Helsing's hus och gård på Drottninggatan till 225 d smt av *Jacob Lind* och *Kieller Eriksson skräddare* samt *Sven Olofsson Lake*. Eftersom Anders Gudmundsson hade betalat Claes Helsing's skulder skulle han få överta dennes gårdsandel. Claes Helsing begärde att få bygga utom staden vid Nya Varvet.

Anders Gudmundsson Böcker var stamfar till *tunnbindaresläkten Borgström*. Mäster *Pehr Andersson Borgström* inlöste den 3.5.1707 sin sal. fader Anders Gudmundssons stolrum i domkyrkan. Detta stolrum hade Anders Gudmundsson Böcker erhållit så sent som 12 mars samma år genom transport av *Gunnar Andersson Böcker* (bosatt 4.15).

Bouppteckning efter borgaren och tunnbindaren Anders Gudmundsson företogs 1707 (1707:485): där omtalas *änkan Brita Larsdotter* (egen son i tidigare äktenskap befallningsman Lars Borgström) och hennes styvbarn Per Andersson, *avlidne Gudmund Anderssons* son *Johan Andersson* och *Catarina Andersdotter*. Sonen Gudmund Andersson hade levat i oktober 1693, då fadern böckaren Anders Gudmundsson bad om lindring i de böter sonen Gudmund hade belagts med i slagsmålssaken med *Lars Jonsson snickare*. Gudmund Andersson Böcker's hustru *Anna Olofsdotter* fick stolrum i domkyrkan 23.5.1696. När Johan Gudmundsson 1711 skulle ha bördsbrev begärdes detta av hans morbror *Erik Rubbo*. Ett Gudmund Andersson Böcker's barn begravdes julfoton 1693: samtidigt fick hans hustru böta för att hon "kom för tidigt".

Skräddaren Johan Gudmundsson Borgström bosatte sig 4 132 kv. Härbärgat på andra sidan Drottninggatan.

Det finns bland årshandlingarna 1709 ett brev daterad 21 oktober s.å. (EIIa:21) vari Lars Borgström klagar över att hans och hans moders rätt ”märkligen” hade inskränkts i det arvinstrument, som uppställts av *Håkan Ekman, Jacob Wadst och Treutiger*. Han avsåg inventariet och delningen mellan Anders Gudmundssons änka *Brita Larsdotter* och hennes styvbarn Per och Catharina samt styvsonson Johan och hennes egen son

befallningsmannen Lars Borgström.

Enligt instrumentet skulle Lars Borgström få behålla gården för 450 d smt. *Per Andersson och Catharina Andersdotter* hade moderne att fordra på 30 d smt. *Volrath Thams änka Gertrud Tham*, som hade haft sällskap med Brita Larsdotter från Amsterdam, vittnade om de vackra lösören, som Brita hade medfört.

Lars Borgström omtalas 7.9.1707 ha hos *Cecilia Kruus (Kruse)* inlöst fyra stycken pantsatta tennfat. Hans ekonomi tycks inte ha varit den bästa. Det förefaller som om befallningsmannen Lars Borgström vore densamme som den Lars Borgström, som enligt en årshandling 31.8.1716 (EIIa:28) begärde att få efterträda *Mårten Gustavsson* som kvartermästare. Han anförde, att han på sex års tid inte haft någon tjänst, innan han förlidit år antogs som inspektör för dåvarande tjärukompaniet, men innan årets slut hade tjärukompaniet upphört, varför han miste tjänsten. Nu satt han arbetslös med hustru och fyra små barn.

Påföljande år (7.2.1717, EIIa:29) klagade Petter (densamme som Pehr Andersson) Borgström över att hans broder Lars Borgström hade sålt deras föräldrars gård till (blivande grannen i väster) *Halvard Larsson* utan ringaste kommunikation med honom. Petter ansåg sig vara närmaste bördeman och ville deponera köpeskillingen 420 d smt. Enligt Halvard Larsson hade mäster Borgström själv uppmanat honom att köpa gården men ångrat sig och funnit att han behövde den för sina inkvarteringar. I nästa brev talar Petter Borgström om sin sal. broder. Han trodde, att han skulle bli tvungen att dra försorg om sina broderbarn och om deras uppfostran.

Går man till 1717 års upphandlingslängd finner man att i gården bodde då ”Lars Borgströms änka, drages med döden, Ibm Halfwor (Halvard) Larsson med hustru Brita [Alin]”. Petter Borgström vann striden om gården, som 1720 kallas ”Pehr böckers änkiäs tomt”. Han hade avlidit före 17.8.1720, då *mäster Alexander Fux* övertog hans stolrum i domkyrkan. Hans hustru *Christina Larsdotter* hade fått stolrum efter sal. *Bengt Hulthéns hustru*. På tomten bodde 1720

skomakarmästare Lars Majjewiks

änka *Britta Toresdotter*, som 4.6.1721 köpte den (se 1.8) av Christina Larsdotter. Tilläggsvillkor gavs i brev 19.10.1721.

Den 21.4.1729 lät Petter Böckers son

tunnbindaren Lars Borgström

uppbjuda hustru Britta Toresdotters hus och gård på Drottninggatan mellan borgaren Halvard Larssons hus å västra och bomslutarens å östra sidan mot 400 daler resterande köpeskillning på bemälte gård plus räntan 138 d 24 öre smt enligt köpekontrakt 19.10.1721. Gården kallas 1730–35 Lars Borgströms andra gård, bebodd av garnisonsfolk. Han erhöll i hyra 10 d smt av *sämsk-makaren Anders Hogren*, kallad fattig 1732. Där bodde då också enrollerade båtsmannen Lars Stålberg.1741 bodde där utfattige *köpman Torsten Edgren* (burskap 4.10.1718, se 6, 53 1720–33), som 1720 hade övertagit sin sal. svärfader *Anders Mikaelssons* stolrum. 1745 heter den tunnbindare som äger gården inte Lars Borgström utan

Lars Borgstedt,

som var gift med Lars Borgströms och hans hustru *Christinas* dotter *Maria Catarina Borgström* (bou 30.7.1751). Denne *tunnbindare Lars Persson Borgstedt* erhöll burskap som tunnbindaremästare den 5.7.1726. 1753 hade han gesällerna *Anders Tornberg* och *Anders Kiempe* och 1759 *gesällen Benjamin Rietler*. I bouppteckningen den 12.2.1762 efter Lars Borgstedt, som avled barnlös, värderades hans hus och tomt på Drottninggatan till 1 009 d smt. Hans änka hette *Margareta Edgren*. Lars Borgstedt ärvdes av systersonen

tunnbindaregesäll Jonas Grönberg

som var son till *fältväbeln Nils Grönberg*, som var död 1732, och *Helena Persdotter Borgstedt*, omgift *järndragare Lars Holm*. Som ägare 1765 till denna tomt nämnes emellertid

tunnbindareålderman Lars Sundberg.

Ingeborg Sundberg berättade i brev till magistraten den 27.6.1768, att hennes man *tunnbindaremästare Lars Sundberg* för någon tid sedan hade avlidit. Han hade varit förmyndare för avlidne *styrmannen vid Ostindiska Kompaniet Johan Holms* äldsta efterlämnade dotter *Johanna Elisabeth Holm*. Hon ville ha *bagaren Hans Gewaldt* förordnad i mannens ställe.

1775 hette ägaren

tunnbindaremästare Carl Broman

Carl Broman och Ing. Broman pantsatte den 25.7.1771 till *borgmästare Pettersson* för lån av 300 d smt hus och gård på Drottninggatan. Det tycks som om Carl Broman skulle ha delat gården med

tunnbindaren Anders Broman,

som 22.5.1779 pantsätter hus på Drottninggatan (dåvarande nummer 6) till *karduansmakaren Jonas Holmberg*. Halva gården ägdes 1786 av tunnbindarna Carl och Anders Broman tillsammans men 1790–98 av Anders Broman ensam.

Anders Hedberg

pantsatte *troligen* omkring 1785 sitt i fjärde roten under nummer 7 ägande halva hus och gård för lån av 333 rdr 16 sk. av *stärkelsemästare Johan Westergren (Westerlund?)* som anges som ägare till halva gården 1785. Denna halva äges 1786–98 av

skräddareålderman Nils Tafström,

vars utmäta halva ödetomt, enligt auktionskammarens protokoll den 29.9.1798 värderad till 60 rdr, inropades av fordringsägaren *nämndemannen Anders Larsson i Källbäckstorp*. Om tomten sades det, att den var belägen i fjärde roten under nummer 7 emellan mademoiselle Lunds tomt i väster och hökaren Per Carlssons ödetomt å östra sidan. Hälften var ännu obruten från den övriga hälften, ägd av tunnbindaren Anders Broman. Tillhoppa höll tomterna 12¾ alnar i bredd och 42 alnar i längd.

Tomtöreslängden 1800 tillskriver fortfarande tunnbindaren Broman hälften och skräddaren Tafström hälften men nu talas det om ödetomter.

Murmästaren *Otto Gammelín* m.fl. uppbjöd 18.10.1802 4.6–7.

Ägaren av gården öster härom 4.6 *handelsmannen Nils Otterdahl* ägde halva gården 1807 (inget uppbud) och *snickaren Magnus Lindgren* den andra halvan,

Senare uppbud av 4.7

Segerlindska Teaterns intressenter uppbjöd 7.10.1822 4.6, 4.7 och 4.8.

Stentryckare Chr. Petersén uppbjöd den 21.3.1859 4.7–8.